

ДО
Г-Н ВАЛЕРИ СИМЕОНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ
ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

СТАНОВИЩЕ на Конфедерация на труда „Подкрепа“

ОТНОСНО: Проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2019 г. и
Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СИМЕОНОВ,

КТ „Подкрепа“ намира, че политиката по доходите, залегнала в Закона за държавния бюджет 2019, е в правилната посока. Продължаващото нарастване на минималната работна заплата, 10-процентното увеличение на заплатите в бюджетния сектор, както и 20% по-високо заплащане на труда на учителите ще се отрази благотворно не само на личните бюджети на заетите, но ще повиши потреблението и брутният вътрешен продукт на България. Тези ефекти могат да се проследят и през настоящата година. Както е посочено в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г., растежът на БВП е благодарение изцяло на вътрешното търсене, което от своя страна е резултат от повишаването на заплатите и кредитите към домакинствата. Задлъжняването не е устойчив модел на потребление, поради което ние приветстваме първия мотор на развитието – нарастването на възнагражденията.

Същевременно трябва да подчертаем, че сме обезпокоени от заложеното свиване на преразпределителната функция на държавата. Очаква се приходите и разходите на бюджета да се снижат до 35,8% от БВП към 2021 г. Напомняме, че средноевропейските нива на преразпределение са около 45%, а в някои по-социални държави надскочат 50%. И те не са непазарни. Самоограничаването на приходите и разходите води до стеснен обхват на държавните мерки, които биха могли да имат ефект върху социално-икономическото състояние на българското общество. А това означава запазване на високи нива на неравенство, бедност, затруднен достъп до образователни и здравни услуги.

В началото на настоящата година представителите на Европейската комисия заявиха ясно, че смятат, че данъчната ни система генерира неравенство и

несправедливост, но „ние сме си я избрали“ и те не могат да ни се месят. Напомняме, че българските граждани никога не са гласували за такава данъчна система.

I. Осигурителни системи. Намираме за правилно и увеличението на максималния осигурителен доход на 3000 лв., макар че при въвеждането на този таван беше решено той да бъде в размер на 10 пъти минималната работна заплата, т.е. през следващата година той трябваше да бъде 5600 лв. Напомняме, че такъв модел беше възприет включително след консултации с Международната организация на труда, а изоставането рефлектира върху финансовото здраве на осигурителните фондове, поради което се налага те да бъдат допълвани от данъците на всички данъкоплатци. Води и до приемане на редица несправедливи ограничения на достъпа на осигурените лица до обезщетения, каквито бяха наложени с държавния бюджет 2018 по отношение на обезщетенията за безработица.

През втората половина на 2018 г. беше приета нова Наредба за медицинската експертиза, която чисто технически орязва процентите на хората с увреждане и така им намалява групата, съответно размера на инвалидната пенсия, или направо го лишава от право на инвалидна пенсия. По същество това е нова мярка, чието въздействие върху пенсионната система ще се реализира в пълния си размер през следващата година. В тази връзка КТ „Подкрепа“ очакваше да намери разчетите за финансовия ефект върху фонд „Пенсии“ в частта с дискреционните мерки на бюджет 2019. За съжаление, в документа такива оценки не могат да бъдат открити. А след като се очаква промените да засегнат **150-200 000 хора с увреждания**, е редно Националният осигурителен институт и Министерството на финансите да посочат как това ще облекчи разходната част на фонд „Пенсии“. И ще усложни и без това нелекия живот на хората с увреждания. Макар да зададохме въпроси в тази посока и на заседанието на Комисията по бюджетна политика към НСТС, отговор не беше даден.

II. Социално подпомагане и грижи – намираме за положително увеличението на средствата за хора с увреждания, които са отредени за финансовата подкрепа в синхрон с текстовете на новия Закон за хората с увреждания. Същевременно не може да не подчертаем, че беше приета **нова социална помощ, която е изключително спорна**. Тя ще се отпуска на деца, останали без родител, без да се прилага подоходен критерий. И до този момент такава подкрепа беше отпускана на деца-сираци, които се нуждаят от финансова помощ под формата на персонална пенсия, като безспорно подоходният критерий трябваше да бъде увеличен и да даде възможност на повече семейства да я получават. Ситуацията е абсолютно аналогична на всички останали социални плащания, при които критерият е обвързан с гарантирания минимален доход (75 лв.). Но вместо да бъде вдигната летвата за всички нуждаещи се, беше направено изключение от общото правило само за деца без родители. Без значение дали родителите им не са укривали осигуровки, без значение дали не живеят в семейства с изключително високи доходи. Емоционалният обществен балон, който беше поддържан включително от лица, назначени на държавни длъжности, доведе до въвеждане на мярка, която е не само ненужна, но и вредна. **Ненужна**, защото осигуряването на образователните, здравни и жизнени потребности на децата следва да се случва през съответните системи и то за всички деца, без значение имат или нямат родители, а не като своеобразна

компенсация за загубен родител. Липсата на майката или бащата не може да бъде измерена в пари. Вредна, защото дава увереност на гражданите, които избягват плащането на осигурителни вноски, че въпреки това техните деца ще имат достъп до някаква социална помощ, която замества наследствената пенсия. Поради което те ще продължават да не правят осигурителни вноски.

Отбелязваме също, че абсолютно всички социални помощи като детски надбавки, гарантираният минимален доход и присъдената издръжка например, се запазват на нивата от предходната година. Няма никаква промяна и в условията за достъп, въпреки повтарящите се препоръки на Европейската комисия. Като подчертаваме, че българските граждани започват да губят доверие в социалната и осигурителната система от момента, в който децата започват да се профилират до доходи на семейството. Когато детските надбавки започнат да се изплащат за всички български деца, можем да очакваме по-голяма съпричастност и солидарност в обществото. Очевидно това няма да се случи и през 2019 г.

Смушаващ е също фактът, че са редуцирани и средствата към Министерството на труда и социалната политика за Политика в областта на социалното включване с над 15 млн. лв. България е на първо място в Европейския съюз по дял на живеещите в тежки материални лишения, твърди се, че точно този бюджет е увеличен със средства за хората с увреждания и за нова помощ, а всъщност крайният размер на средствата по отделни политики на МТСП нараства с едва 100 млн. лв., като за най-нуждаещите се бюджетът е намален.

III. Данъчна политика – без значима промяна в структурата на данъците, не може да се очаква промяна в социалната и осигурителната система. КТ „Подкрепа“ многократно е заявявала позицията си „за“ връщане на необлагаемия минимум, диференцирани ставки на ДДС за стоки от първа необходимост и прогресивно данъчно облагане, каквото е то в нормалните, цивилизовани, западноевропейски държави, към които се опитваме да се присъединим не само формално. След като миналата година участвахме в гражданска инициатива с част от горните искания, която събра подкрепата на над 30 000 български граждани, сега ще предложим два варианта за компенсиране на намалените приходи в бюджета при прилагане на необлагаем минимум в размер на минималната работна заплата. Приемаме твърдението, че тази мярка би струвала на бюджета 1,236 млрд. лева.

A. Модел без максимален осигурителен доход

Европейската практика и математиката сочат, че при осигурителна система без таван прогресивността може да е по-слабо изразена. Поради това залагаме относително скромна прогресия, а резултатите са следните (изчислени през доходите за 2016 г., които бяха оповестени от министъра на финансите в Народното събрание, това бяха разполагаемите данни към момента на подготовка на вариантите):

- социалните осигуровки стават „плосък данък“ – премахването на максималния осигурителен доход в България ще донесе 710 млн. лв., което е 57.4% от нужните средства за необлагаем минимум;
- добавка „Солидарност“ – скромна прогресивност: 20% данък върху доходите над 5000 лв., като за всички доходи до тази сума важат необлагаемият

минимум и 10% данък над него. Тя ще донесе на бюджета 267 млн. лв. или 22.7% от цената на необлагаемия минимум;

- корпоративен данък – ставка от 12% върху печалбите на бизнеса ще донесе 415 млн. лв. или 33.6% от цената на необлагаемия минимум.

Дори само тези мерки са предостатъчни да платим „цената“ на това да не облагаме най-ниските доходи в страната. Да не пълним бюджета от джобовете на най-бедните работещи български граждани.

Б. Модел с таван на осигурителния доход, компенсирани от по-прогресивен данък

- изместване на максималния осигурителен доход на 5000 лв. ще донесе 257 млн. лв. допълнително на хазната;
- по-ниската осигурителна тежест за лицата с доходи над тавана следва да се компенсира с по-изразена прогресия в данъка върху доходите на физическите лица. За доходите до 2600 лв. се запазва сегашната ставка от 10%. Данък от 15% за доходите между 2600 и 5000 лв. и данък „Солидарност“ в размер на 25% за доходите над 5000 лв. ще допринесе 554 млн. лв.

Компенсирането на намалените приходи при този вариант е по-трудно, но не и невъзможно. Разбира се, и двата варианта включват увеличение на един от най-ниските корпоративни данъци в ЕС. Както и изсветляване на икономиката с най-голям сив сектор в ЕС. Мерките срещу укриването на данъци и осигуровки следва да са малко по-креативни, което е въпрос само на политическа воля.

КТ „Подкрепа“ изявява готовност да участва в дебати за данъчната система и начините за борба със сивата икономика. Ефективни мерки в този смисъл са повече от закъснели. Настояваме също в мотивите към държавния бюджет да бъде изготвян анализ на демографските ефекти от заложените политики. Към момента дискреционните мерки изчисляват финансовото въздействие, но държавният бюджет има далеч по-значим аспект от чисто счетоводния, той предопределя качеството на живот на българските граждани през следващата година.

С УВАЖЕНИЕ:

**ИНЖ. ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“**